

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

LAPVEZÉR:
MATOLAI ETELE.

POLITIKAI FŐMUNKATÁRS:
Dr. BUZA BARNA.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egy szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

A MUNKÁSBIZTOSÍTÁS REFORMJA.

Írta: Dr. BUZA BARNA.

Égészen természetes dolog az, ha egy nagyszabású új intézményt létesítő törvény életbeléptetése után, rövid idő alatt felmerül a gyakorlati tapasztalatok által indokolt változtatások, módosítások szüksége. A legegyszerűbb gép-nél is csak akkor láthatjuk meg, hogy tökéletesen jó-e, ha működésbe hozzuk. S bizony a legtökéletesebb alkotásnál is akad mindig egy pár kisebb hiba, amit csak működés közben veszünk észre és csak azután javíthatunk ki. A törvényeknek is vannak mindig olyan hibái és hiányai, amelyeket csak a gyakorlati élet tár fel, amiket az elméleti összeállításnál nem lehetett észrevenni s ezért van az, hogy minden nagyobb szabású törvényalkotás élet belépte után, egy-két próbaév mulva már szükségessé válik bizonyos revízió.

Egyáltalában nem csökkenteni tehát a magyar munkásbiztosítási törvény nagy értékét, ha gyakorlatban szerzett tapasztalatok alapján sürgősen kérjük egyik-másik irányban való revízióját.

Hatalmas, nagyszabású, korszakalkotó intézmény ez a munkásbiztosítás és mondhatni, hogy a mai terjedelmében egészen új intézmény minálunk. Innen van az, hogy bár rendszerre elméletileg tökéletes, de, gyakorlati tapasztalatok híján, nincs a magyar viszonyokhoz kellőleg idomítva. Ha sürgős revizionális intézkedésekkel a hazai viszonyokhoz alkalmazzuk, akklimatizáljuk, állandó gyökeret fog verni a magyar gazdasági élet talajában, de ha ezt elmulasztjuk, lehetetlen, hogy életképes maradjon.

Most már látjuk, hogy mik a hibái a törvénynek. Legfőbb hibája, amely megfojtja, ha nem segítünk rajta, az a rettenetes nagy bürokratikus apparátus, amelyre a végrehajtása van bízva. Ebben a német példát követtük, csak hogy amit megbír a hatalmas német ipar, az alatt a fiatal, kezdő magyar ipar összeroskad.

Csak magában a központban is három óriási szerve van: két állami, a munkásbiztosító hivatal és munkásbiztosítási bíróság s egy autonóm, a központi pénztár. A kerületi pénztárak is fuldokolnak a végtelenül komplikált kezelés aktatengerében. A bejelentések a lehető legterjedelmesebbek, ha egy kőművesmester egy napra fel fogad egy fuvarost, 30-40 adatot kell a telenyontatott bejelentő-íven kitöltenie. Ez a bejelentés irtózatossá teszi, állami hivatalok, (államvasut, mérnökségek), amelyek munkásokat is foglalkoztatnak, alig győzik, az egyszerű kisiparosnak meg ideje nagy részét elrabolják. S milyen komplikáltak a bejelentések, épp olyan komplikáltak azoknak a kezelése. Ezért kell a rengeteg hivatali apparátus. Ezeket a hivatalnokokat aztán az autonóm pénztárak olyan ötületes drágán fizetik, hogy az sem állami, sem akármilyen más hivatalnokok fizetésével nincs arányban. Így szerepel a felőriási sokra a kezelési költség. A nagy apparátus nemcsak nehézkessé, de elviselhetetlenül drágává teszi az egész intézményt.

Ha segíteni akarunk, először ezt a nagy apparátust kell egyszerűsíteni. Ennek pedig legkönnyebb s legeredményesebb módja az, hogy az autonómiát meg kell szüntetni s az egész intézményt állami kezelésbe venni.

En az autonómia fentartásának s kiterjesztésének híve vagyok mindenütt, ahol annak értelme van. De itt semmi értelme sincs az autonómiának. Hiszen miből áll az egész betegsegélyezés és balesetbiztosítás? Befizetnek az érdekeltek pontosan meghatározott díjakat s abból épp olyan pontosan meghatározott segélyt kapnak, pontosan meghatározott esetekben a beteg, vagy szerencsétlenül járt munkások. Az egész a legközönségebb mechanikus munka, nem kell hozzá, csak a törvényes ta-

rifik, a szükséges adatok, meg papiros és czeruza s akár egy számológép kiszámíthatja, hogy ki mennyit tartozik befizetni s mennyit igényelhet. Hogy minek ehhez önkormányzat, közgyűlés, választmány, azt nem vagyok képes megérteni. Hiszen akkor autonómia kellene a kényényseprési díjak beszedéséhez is!

Igaz, Németországban, Franciaországban, Angliában szintén autonómia van. Csakhogy ott más a fejlődés. Ott a betegsegélyező pénztárak már régóta állottak, mint autonóm magánvállalatok s az állam csak egységesen szervezte őket, (még a teljes egység is csak Németországban van megvalósítva), ott tehát a fejlődés hozta magával az autonómiát. De nálunk az 1891-iki törvény előtt, ugyszólván semmi se volt, maga ez a törvény is elég szerény keretek közt mozgott, nincs tehát semmi értelme annak, hogy az első általános rendezés autonóm alapon történjék. Ebben mi nem követhetjük a német törvényt, mert a mi iparunk nem bírja meg azt, amit az övék. Ugy szervezni a miénket is, mint ott, annyira lenne, mintha egy tizenöt éves gyereket egy negyven éves ember ruhába akarnánk öltöztetni.

Ne keressük hát Németországban a mintát. Ha mintá akarunk, vegyük azt más országokból, amelyek teherbírása mégsem olyan aránytalanul nagyobb a miénknél.

Ott van pl. Norvégia Erre se mondhatja senki, hogy a zsarnokság, vagy a sötétség hazája. S itt az autonómia teljes kizárásával, egyszerű állami intézményként van szervezve a munkásbiztosítás. Elén áll egy munkásbiztosítási hivatal, amelynek tagjait a király nevezi ki, emellett van egy felügyelő bizottság, amelyet a parlament választ, a helyi kezelést pedig végzik a községi előjáróságok által kinevezett közegek. Egyszerű, átlátszó szervezet, amely pontosan végrehajtja

a törvényt s nem nehezedik rengeteg kezelési költségek terhével az iparosságra.

Vagy Hollandia se valami rabszolgaország, s ott is állami kezelésben van a munkásbiztosítás. Központi bank intézi, amelynek igazgatóságát a királynő nevezi ki. A járulékokat nagyon egyszerű módon, bélyegeken fizetik, mint a postatakarékpénztari betéteket. Ezek szerint a példák szerint kell revideálni nálunk is a kezelést, egyszerűsíteni a járulékok kiszámítását, a bejelentéseket, megszüntetni a szörnyen költséges autonómiát, s akkor igazán áldás lesz a fejlődő magyar iparra Kossuth Ferencnek ez a nagyszabású, hatalmas alkotása.

Az autonómia csodót mondott már eddig is a munkásbiztosításban. Nem képes szervezni ezt a rengeteg intézményt. S az egész intézmény teljesen megbizhatatlan kezekbe jutott általa. Olyanok kezébe, akik a magyarországnak, a magyar nemzetnek, s a társadalmi rendnek nyílt ellenségei, s a kik hatalmukat arra használják, hogy maguknak s cimboráiknak képzettségükkel s végzett munkájukkal arányban nem álló óriási fizetéseket szavazzassanak meg.

Bűn volna a nemzet ellen, ha ezt a nagy intézményt tovább is ezeknek a kezeiben hagyónk. El kell venni tőlük, s állami közegre bízni. Ezzel tartozunk a nemzet jövőjének, s tartozik különösen a függetlenségi párt azoknak a jó magyar kisiparosoknak, akik ennek a pártnak mindig rendületlen hűségű katonái voltak, s akiket elkeseredésbe s pusztulásba kerget a Groszmannoknak fellettük való garázdálkodása.

S a munkásoknak se lehet okuk sajnálni a változást, mert rövid idő alatt is meggyőződhetek, hogy milyen önzetlen hűveik, s jóakaróik nekik ezek a dicső vezérek, akik úgy igye-

HOVA MENJÜNK SZINHÁZ UTÁN?!

REITMAN ADOLF

PANNÓNIA

KÁVÉHÁZÁBA,

ahol egy tea, sonka és vajból álló színházi vacsora 70 fillérért kapható,

ahol szolid, figyelmes kiszolgálás mellett a vendégek kényelméről a legmesszebbmenőleg gondoskodnak.

Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

Hideg buffet!

Lapunk 4 oldal.

keznek a »népjólétet« megvalósítani, hogy államtitkári fizetéseket huzzanak az iparosok és munkások filléreiuól.

Mióta ehhez a kis konzczhoz jutottak, ugy kimutatták ezek a vezér urak a foguk tehéret, hogy ugyan együgyü munkás lehet, aki még ezután is rájuk akarja bízni a sorsát.

*

Ez a cikk a „Magyarország“ keddi számában jelent meg és egyik mozzanata annak a nagyszabású akciónak, melyet képviselőnk Nagy Emil orsz. képviselővel indított a munkásbiztosítás reformja érdekében. Mint illetékes es megbízható helyről értesülünk, ennek a mozgalomnak meg lesz a kívánt eredménye, mert a képviselőház többsége lelkesen támogatja a mozgalmat és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minister is hajlandó nak nyilatkozott a munkásbiztosítási törvény főleg a kisiparos osztályra sérelmes részének a módosítására.

MEGYE ÉS VAROS.

— **Fegyelmi ügyekben gyorsaságot** kellünk. A közigazgatás lassúsága ellen országszerte nagy a panasza. Nálunk — csodálatos — meglehetősen gyorsasággal folynak a vármegyénél az ügyek. De nem minden. S legfőképen nem azok, melyeknek pedig már természete megköveteli. A fegyelmi ügyek évekig elhúzódnak. Ez nagyon nagy hiba. A fegyelmi a legsemélyibb ügy. De legnagyobb közérdek is. Ha ártatlan a vád alá vont egyén, minden késlekedés vele szemben; ha hibás, minden késlekedés vétek a közönséggel szemben. Az ártatlanra a szabadulásnak, a bűnösre a bűnhődésnek gyorsan kell elkövetkeznie, máskülönben a fenytöt hatalomnak az ereje török meg. Ne irtózzanak a hatóságok a fegyelmi ügyektől. Előbb vagy utóbb ugyis elkövetkezik a köteleltségteljesítés ideje. Es akkor itélni kell. Fölmenteni vagy büntetni. Miért nem lehetnének hát sorson kívüliek az ilyen ügyek? Sőt kell, hogy azokká legyenek.

— **Uj körörsöl körök.** Zemplén vármegye törvényhatósága — mint már említettük — a legutóbbi közgyűlésen az 1908. évi XXXVIII. t.-cz. 3. §-ának rendelkezéséhez képest Sátoraljaújhely r. t. város. Szerencs, Tokaj, Sárospatak, Nagymihály, Tarcak, Olaszliszka, Erdőbénye és Töketerebes nagyközségekben önálló községi orvosi állás szervez. A törvény b. §-ának rendelkezése szerint a vármegye többi községeit körörsöl körökbe osztja, a körök következőleg állapítottak meg: *I. Szerencsi járás.* 1. Gesztelyi kör, székhelye: Gesztely. 2. Mád kör, székhelye: Mád. 3. Megyasszó kör, székhelye: Megyasszó. 4. Szerencsvideki kör, székhelye: Szerencs. 5. Tállyai kör, székhelye: Tállya. 6. Tiszaluci kör, székhelye: Tiszaluc. — *II. Tokaji járás.* 1. Bodrogkereszturi kör, székhelye: Bodrogkeresztur. 2. Ujpatoki kör, székhelye: Sárospatak. — *III. Sáros pataki járás.* 1. Tiszakarádi kör, székhelye: Tiszakarád. 2. Ujpatoki kör, székhelye: Sárospatak. — *IV. Sátoraljaújhelyi járás.* 1. Bodzásujlaki kör, székhelye: Bodzásujlak. 2. Mikóháza kör, székhelye: Mikóháza. 3. Sátoraljaújhelyvidéki kör, székhelye: Sátoraljaújhely. 4. Velejte kör, székhelye: Velejte. — *V. Bodrogközi járás.* 1. Királyhelmezi kör, székhelye: Királyhelmezt. 2. Pácini kör, székhelye: Pácini. 3. Szinnyér kör, székhelye: Szinnyér. 4. Zemplénagárd kör,

székhelye: Zemplénagárd. — *VI. Gálszécsi járás.* 1. Cseleji kör, székhelye: Cselej. 2. Gálszécsi kör, székhelye: Gálszecs. 3. Parnói kör, székhelye: Parnó. 4. Töketerebesvidéki kör, székhelye: Töketerebes. — *VII. Nagymihályi járás.* 1. Bánóci kör, székhelye: Bánóc. 2. Butkai kör, székhelye: Butka. 3. Málczai kör, székhelye: Málcza. 4. Nátafalvai kör, székhelye: Nátafalva. — *VIII. Varannói járás.* 1. Csemernyei kör, székhelye: Varannó. 2. Nagydobrai kör, székhelye: Alsónyirjes. 3. Sókuti kör, székhelye: Sókut. 4. Varannói kör, székhelye: Varannó. — *IX. Homonnai járás.* 1. Homonnai kör, székhelye: Homonna. 2. Koskóci kör, székhelye: Koskóc. 3. Nagykemencei kör, székhelye: Homonna. — *X. Szimai járás.* 1. Papházai kör, székhelye: Papháza. 2. Takcsányi kör, székhelye: Takcsány. 3. Ugari kör, székhelye: Ugar. 4. Utezási kör, székhelye: Utezás. — *XI. Sztrópkói járás.* 1. Kélcsei kör, székhelye: Kelese. 2. Sztrópkói kör, székhelye: Sztrópkó. — *XII. Mezőlaborci járás.* 1. Havaji kör, székhelye: Havaj. 2. Mezőlaborci kör, székhelye: Mezőlaborcz.

SZINHAZ.

Kapunyítás után.

— nov 7.

Polgár Béla színigazgató teljesen újjászervezett társulatával vasárnap este megkezdte előadásainak sorozatát. Első előadásai a „Dollárkirálynő“ c. operett-ujdonságot második előadásul „A császár katonái“ c. drámát adatta elő. Nem tudjuk eléggé dicsérni az igazgató helyes beosztását, mellyel lehetővé tette, hogy mindjárt az első két előadásnál bemutatkozhassek az operett és drámai személyzet és így a közönség mindjárt az évad elején tisztába jöhessen a társulat művészi képességeivel.

Nem kívánunk ezuttal részletes bírálatot mondani sem a szereplőkről sem a darabokról. A szereplőkről azért nem, mert egy-két előadás után még nem lehet megismerni a társulat minden tagját, a darabokról azért nem, mert azokat már régen megbírálták tőlünk sokkal hivatalosabb bírálok.

Ezuttal csupán a társulattal általában kívánunk foglalkozni, még pedig külön az operett- és külön a drámai személyzettel. Mindenekelőtt azonban konstatálnunk kell azt a tény, hogy a drámai személyzet művészi tekintetben jóval fölülte áll az operett személyzetnek, ugyanarra, hogy az operett-személyzet majdnem teljesen elfogadhatatlannak kell tartanuk. De vizsgáljuk meg az okokat.

Kezdjük a társulat tulajdonképeni lelkén, a primadonnán. A primadonna a tulajdonképeni lelke a társulatnak. Egy minden tekintetben művészi képességekkel bíró primadonna oly nagy szerepet tölt be a társulat életében, hogy egy gyenge és összességében is értéktelen társulat hibáit, saját szereplésével feledtetni képes. De van erre névze egy tapasztalatunk is. Micsely társulata köztudomás szerint annyira híján volt minden művészi képességnek, hogy a helyi sajtó már-már azzal a gondolatlall foglalkozott, hogy a társulatról bírálatot hozni nem fog. Es mikor a helyzet ennyira fejlődött, akkor Micsely szerződtette primadonnául Kállay Jolánt, majd később Feledi Boriskát és ezeknek az or-

szágos hírt művésznőknek sikerült a közönséget visszahódítani és feledtetni a nézőkkel a társulat többi tagjainak értéktelenségét.

A mi közönségünk tehát hozzá van szokva elsőrangú primadonnához. Es akkor, mikor a közönség igényeit ugyszólván a végső ögig fokozta egy Komlósy Emma, egy Aradi Aranka, egy Kállay Jolán, egy Turchányi Olga, egy Feledi Boriska és egy Haller Irma, akkor Polgár igazgató ur Jászai Mariskával — aki rines híján ugyan a színjátszó képességnek és az ének tudásnak, de a fent említettek művészi értékét meg nem ulti — kísérelte az általa már nagyon jól ismert kényes izlésű ujhelyi publikummal.

Ez pedig nagy hiba. Nagy hiba különösen most, amikor a közönség eddig sohasem tapasztalt nagy bizalommal fogadta a társulatot, amikor bizalmának a bérletnek nálunk szoktanálom megével adott kifejezést. Tanácsoljuk a direktornak, hogy egy elsőrangú vezető primadonnát szerződtessen, még pedig haladéktalanul, nehogy a szépen indult színhazi szezon csufos fiaskóval végződjék.

De vannak az operett-személyzetet illetőleg más kifogásaink is. Okvetlenül szerződtetni kell egy coloratur-énekesnőt, mert az előleges jelentésben ilyennek hirdettet *Szabolcsi Jozefin* ebben a szerepkörben még nem felel. Nagyon szívesen látjuk Szabolcsit szubret szerepekben, mert játékában megnyilvánuló természetes kedvesség és esékely, de kellemes hangja ebben a szerepkörben még jelentős sikereket hozhatnak neki, de a coloratur szerepekben való szerepeltetése szerencsétlen kísérletezésre alkalmas csupán, mely végeredményben csak a társulat nívóját gyengíti.

Szükség van még ezeken kívül egy tenor és egy bariton énekesre. Baritonistánk egyáltalán nincs, tenoristánk pedig mindennek megfelelő, csak tenoristának nem. Enekes bonvivant szerepekben meg fog felelni a lírai tenornak szerződtetett *Völgyi Rezső*.

A drámai személyzet megfelelőnek ígérkezik és a tapasztalt próbél, jelentéktelen hibáktól eltekintve elfogadhatónak találjuk. Sőt találtunk a társulat eme részében határozatlan értékű öröket. *Magas Béla*, *Agotai Ferenc* és *Szőregly Gyula* határozatlan értékű színészeknek bizonyultak már első felléptük alkalmával. Ugyanevak megfelelőnek bizonyult *Hornath Zseni* is, de elfogadhatónak bizonyultak atöbbiek is.

Az előadások eléggé gördülékenyek voltak, az összjátékban meglátszottak a gondos rendezés és a rendszeres próbák, sőt, amilhez nem igen voltunk szokva, a szerepeiket is tudták a szerpők. A kar is megfelelő. Vannak ugyan egyes kisebb hibák, de ezekre csak később, mikor részletesebb bírálatot írunk, keritünk sort.

Ennyiben foglaltuk össze röviden az első három előadásban tapasztaltból merített kifogásainkat. Nem a rosszakaratt, vagy a vidéki sajtónál rendszerré vált ledorongálási vágy iratta velünk a fentieket, sőt ellenkezőleg, éppen a társulat és az igazgató iránti jóakaratt vezetett

minket arra, hogy jóelőre figyelmeztetve őket a hibákra, lehetővé tegyük, hogy a hiányok mielőbb pótoltsanak és a közönség kívánalmait — melyek a felemelt helyárak dacára sem fokozódtak — kielégítést nyerjenek.

Ezt kívánja a közönség és az igazgató együttes érdeke.

Liar.

— **** Rovás.** Még jóformán meg sem indult a színházi szezon, már akad megróvi valónk is. Ezuttal a közönségnek szól ez a rovás. A legelső előadásban megütöközéssel fogadta minden, a színházba élvezni járó ember, hogy közönségünk semmikép sem tud más városok színházi közönségének színvonalára emelkedni. Az előadások előtt oly zajt csinálnak, hogy az operettek nyitányai teljesen elvesznek a nagy lármban, sőt ez a zaj meg az előadás alatt is legfeljebb csak csökken, de el nem mulik. Ugyanez ismétlődik az előadás vége felé, amikor a közönség még az előadás tartama alatt már lázasan készülődik és csapkodja a székeket. Ez az állapot türehtelen és szégyenteljes. Elvégre vannak a színházban olyanok is, akik nem a toalettek megbírálása és a napi események megvitatása végett járnak színházba; ezeket pedig keletlenül érinti ez a zaj. Reméljük, hogy a közönség megszívleli a fentebb elmondottakat és ezuttal nem ad alkalmat ilyen rovások írására.

HIREK.

— **Meczner Béla bucsuztatása.** Zemplénvármegye főispánja — abból az alkalomból, hogy a kormány vármegyének közéletének egyik tevékeny és ügybuzgó férfit, *Meczner Béla* főrendiházi tagot Háromszék vármegye főispánjává nevezte ki — bucsuestélyt rendezett f. hó 17-ikén, kedden este a vármegyeháza nagytermében az utjonnan kinevezett főispán tiszteletére, mely alkalommal megjelent Zemplénvármegye előkelőségének színe-java, hogy kifejezést adjon ama érzelmeknek, melyek egyrészt fájdalommal töltik el a vármegyéből való távozása miatt, másrészt, hogy együtt örüljön az ünnepelttel, hogy végre elérkezett az az idő, mikor oly embereket helyeznek a közélet élére, akik tevékenységeik és ügybuzgóságuk folytán érdemelték ki a vezető szerepet a társadalomban. Ily kettős érzés töltötte el a körülbelül 150 tagból álló társaságot a megtartott bankett alkalmával, amely kifejezésre is jutott akkor, midőn *Meczner Gyula*, Zemplénvármegye főispánja elsőnek emelkedett szólársra és jellemezte az ünnepeltnek közismert énezeit, méltatta a közélet terén szerzett érdemeit, hangsúlyozta az ünnepelt egyéni tiszteletét és puritán jellemét. Majd dr. *Szirmay István* emelkedett szólársra, az ünnepelt nejkének egészségére írtive poharát. Az ünnepelt megfoghatatlan válaszlott az elhangzott üdvözlötekre, arra kérve a jelenvolt társaságot és szeretett Zemplénvármegyét, hogy ha majdaa arra kerülne a sor, hogy uj otthonát ott kellene hagyni, fogadják őt vissza oly szívesen, mint amily szívesen tartották mostanág körükben, mert hisz legszentebb emlékei a város északkeleti részében fekszenek, amelytől ő megválni nem tudna soha. *Buzs Barna* hatásos felkösztöjtő után dr. *Fried Lajos* üdvözölte

az ujonnan kinevezett főispánban azt a személyt, aki meg fogja mutatni igen sok főispánnak, hogy hogyan kell a közeletet önrédek és családi érdek mellőzésével szolgálni, szellemesen megjegyezve azt, hogy nem vonatkozik ez Zemplénvármegye főispánjára, melyet megvilágít és bizonyít azzal, hogy szabály az, hogy a jelenlevők kivételt képeznek és ezek után Meczer Gyuláné egészségére üríti poharát. — *Farkas Róbert dr.* a bodrogközi választókerület képviselőjében az ünneplésre; *Bernáth Aladár* az ujonnan kinevezett főispáni titkára ürítette poharát, míg *dr. Hornyai Béla* a jelenlevő hölgyközönséget éltette. A bankett a késő esteli órákban ért véget.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter *Marton Gyula dr.* vármegyei közigazgatási gyakornok, t. b. aljegyzőt a belügyminiszteriumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki s főispáni titkari minőségben a Háromszékvármegyébe kinevezett *Meczer Béla* főispán mellé rendelte szolgálattételre.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Gajdos Lajos* és *Gajdos Duka Gizella* tavnarai állami elemi iskolai tanítóit, illetve tanítónőt a dolhai állami elemi iskolához helyezte át.

— **A gyártelepek hangversenye.** A gyártelepi dal, zene és önképzőkör f. hó 14-én este a városi színházban sikerült hangversenyt rendezett. Az előadás iránt a közönség körében élénk érdeklődés nyilvánult, mert a szereplők jó híre előre is biztosítani látszott a sikert. Az előadás legértékesebb számai a miskolci dalárda énekei és a debreceni zenekarzeneszámai voltak. Méltó elismeréssel találkozott *Szepessy Simon* úrné szepen előadott éneke is, melyet *Szepessy Odónné* úrné kísért zongorán műkedvelőktől szókatlan precizitással; valamint a *Berecs László* g. kath. lelkész tilinkó szövege. Az ujhelyi zenekar és dalárda műsor számai töltötték ki a fényszenes került hangverseny műsorát. — A hangverseny után a gyártelepi önképzőkör helyiségében társasvácsorával egybekötött táncmulatság volt a vendégek tiszteletére, mely a legkedélyesebb hangulatban a reggeli órákig tartott.

— **A nőgyelet teaszurját** közbejött akadályok miatt f. hó 29-ére halasztotta. Ézen változásról az elnökség ez uton is értesíti az érdeklődőket.

— **A „Kazinczy-kör” estélye.** A „Kazinczy-kör” mint jelezteik nov. 21-én, szombaton este 6 órakor estélyt tart a következő műsorral: 1. Szavalt: Székely Lajos. 2. Saint Saens, ária Sámson és Delilából. Enekli; Zofah Julia zongora kísérettel. 3. Luxus e a művészet? Ertekezés: Balogh Bertalan. 4. a) Brahms Sapphoi óda. b) Grieg: Szeretlek; c) Strauss: Látomány, Enekli; Zofah Julia zongora kísérettel. 5. Hegedű solo. Székely Lajos. 6. Magyar dalok: Liskay-Makray és Kacsóktól. Enekli; Zofah Julia ének tanárnő. Az estélyt megelőzőleg 5 órakor választmányi s ezt követőleg közgyűlés lesz, melyre ugy a választmányi, mint a kör tagjait meghívja az elnökség.

— **Vásárváltozás Sárospatakon.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 93378—908. számú leiratával megengedte, hogy a Zemplénvármegye területéhez tartozó Sárospatak községben a minden évben márczius hó 6-ára eső országos vásár ezenül minden évben márczius hó első szerdai napján, a május 11-re eső országos vásár minden év május hó első szerdai napján, az augusztus hó 11-re eső országos vásár minden év augusztus hó első szerdai napján, az október hó 11-re eső országos vásár minden év október hó első szerdai

napján s végül a december hó 5-re eső országos vásár minden év december hó 2-ik napján tartassanak meg oly módon, hogy a mennyiben a fentjelzett vásári határnapok valamelyike ünnepnapra esnek, azok az arra következő szerdai napon tartandók meg.

— **Befagyott a jégpálya.** Megjött a tél és vele együtt a zuzmarás hideg. Befagyott a jégpálya és vele együtt a vezetőség. Szeretjük a természetet, de még inkább a vezetőséget, amely a jégpálya sorsát tisztán az időjárásra bizza. A jégpálya körülbelül 25 cm. vastagságra befagyott és egy pár cmnyi vastagságra hozzá fagyott a szántóföldekről a szél által oda hordott gaz is. Elvárjuk volna a vezetőségtől, hogy valamelyes előmunkálatot megindítson s legalább némi reményt is nyújtson arra, hogy lehetőleg a tél tartama alatt igyekezni fog a jégpályát jó karban tartani. Sajnos, ezideig ebbeli reményünk füstbe ment és most már legfeljebb addig terjedhet, hogy koreolyázási vágyainkat a minden tekintetben fölötünk álló — Sárospatakon eléghetjük ki. — Tudomásunk szerint már többen be akartak iratkozni, de látva a pályá elhanyagolt voltát, a sportközönség minden illuzója szertefoszlott. A melegező ház ajtóinak megnyitását a tejhatalmu Gyuri ur és alkalmazottai még koránnak tartják és egyelőre még más foglalkozást üznek. Elvárjuk a vezetőségtől, hogy a nem csekély hasznót hajtó jégpálya rendbehozatala iránt sürgősen intézkedjék, a jégpálya fenntartásához szükséges eszközöket beszerezze és a jég gondozásához értő, a mostaniaknál udvariasabb szolgaszemélyzetet alkalmazjon. Ez különben is érdeke a vezetőségnek, ha csak nem akarja, hogy a jégpálya is az uszoda sorsára jusson.

— **Jogerősen elítelt szocialista párttitkár.** A múlt év június 22-én nagy szocialista tüntetést rendeztek a helybeli munkások. Az esti órákban egy nagyobb csoport munkásember gyűlekezett a szocialista párt helyisége előtt. *Veinberger (Vince)* Sándor joghallgató, a párt titkára hosszabb beszéd-t intézett a tömeghez s a többek között azt mondta, hogy a képviselőházat romba kell dönteni. A sátoraljzat helyi kir ügyészség a beszédben a büntető törvénykönyv 173. §-ába ütköző lázítást látott és ezért a szó-nakló párttitkár ellen írt érdemű vádat emelt. A kir. törvényszék megállapította, hogy a vádolt *Veinberger (Vince)* Sándor nyilvánosan az alkotmány egyik alapintézménye a parlament ellen lázította a tömeget és azért hathavi államfogházra ítélte. A kassai kir. tábla a vádolt büntetését egy évi államfogházra emelte fel. A kir. Kuria *Bernáth Géza* elnökléte alatt tegnapi *Weisz Odón* dr védő felszólalása után elutasította a vádolt által benyújtott semmisségi panaszokat.

— **Szölöbirtokosok figyelmébe.** A földmívelésügyi miniszter az állami lepeken termelt szőlővesszők és olványok eladását hirdeti s mindazon szölöbirtokosokat kik ily olványokat és vesszőket venni óhajtának felhívja, hogy kérelmükkel legkésőbb november 20-ig a tarcali vincellér iskola igazgatóságához forduljanak. A részletes feltételek és árak a polgármesteri kiadóhivatalban megtekinthetők.

— **Fogyasztási szövetezet Ujhelyben.** A m. kir. államvasuti alkalmazottak fogyasztási szövetezete Sátoraljaujhelyben, Rákóczy-utca 62. szám alatt csupán tagjai részére áruadat nyit, melynek Déry Kálmán lesz az üzletvezetője. A szövetezetei áruada még november hóban megnyílik.

— **A kassai kereskedelmi és iparkamara közleményei:** Az 1909. évben szükséges gyógyszeranyag szállításának biztosítására a Wieni gyógy-

szertügyi igazgatóságnál III. Rennweg 12. szám alatt 1908. évi december hó 3-án d. e. 10 órakor írásbeli ajánlatok benyújtása mellett versenytárgyalás fog tartatni. A módzatok a kamaránál megtekinthetők. — A magy. kir. főbányahivatal Sővár nagytára részére 1909. évi gabonaművek szükségletének biztosítása céljából folyó év november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést fog tartani.

— **Továbbképző tanfolyam.** A kassai m. kir. áll. felső ipariskolánál f. évi december hó 1-én megnyílik a mérlegismertető tanfolyam, mely ki terjed a mérlegek szerkezetének, elveinek, a mérlegrendszernek s a mértekhitelesítő törvénynek ismeretetésére, kapcsolatban gyakorlati utmutatásokkal. — E tanfolyam december 1-jétől december 22-ig heti 4 elméleti és 4 gyakorlati esteli órában fog megtartatni. A tanfolyamon résztvehetnek: önálló iparosok, iparossegédek, és ha a hely megengedi, más foglalkozású egyének is, kik elegendő előismeretekkel rendelkeznek. Az oktatás ingyenes. A tanfolyamra beiratkozni lehet december hó 1-éig hétköznap 11-től 12-ig és vasárnap 8-tól 10-ig.

— **A jövő évi sorozás.** A honvédelmi miniszter rendelkezést intézett a törvényhatóságokhoz a jövő évi ujjonozás előkészítése dolgában. A miniszter elrendeli az ujjonozó listák egybeállítását úgy, hogy mire az országgyűlés a jövő évi létszámot meg fogja szavazni, a sorozási munkálatok készen legyenek s a sorozás akadálytalanul megkezdhető legyen. A jövő évben az 1888. évi születésűek az 1887. éviek a 18-ik és 1886. éviek a 18-ik korszaltábla fognak soroztatni.

— **Tűz Hegyiben** Hegyiben e hó 6-án éjjeli 10 órakor Kanócz János gőzmalma, illetve az épület tetőzete tüzet fogott. Mikorára a tüzet észrevették, azt már alig lehetett lokalizálni és ennek folytán az egész épület a felszereléssel ugyszóiván porrá égett. Érdekes, hogy e malom már harmadikban égett le és a tűz oka egyszer sem volt kiderítve.

— **Mikor a tolvaj a tolvajt meglopja.** A rendőrség komoly munkájába néha egy kis humoros epizód is vegyül. Legutóbb történt meg ugyanis a következő mulatságos eset. A rendőrség bekísért gyanus viselkedésért és rovott multjárt Kurek Géza csavargót, a kit az ugynevezett toloncházban helyezték el, a hová azokat a kétes igazságtizenteket szokták elzárni, a kiket azután illetőségi helyeikre továbbítanak. Ugyanide került egy viharos éjszaka után teljesen elázott állapotban egy Javcsik nevű egyén is, a ki a Kurek hiányos ruházatához képest elég jól volt öltözve. Kurek a részeg atyafi látára merész gondolt és tervét nyomban végre is hajtotta. Rendkívül hiányosan léven öltözve, hogy a hideg éjszakát tűrhetőbbé tegye, a csaknem eszméletlen állapotban alvó társáról lehuzta a nadrágot és magára öltötte. Azután lefeküdt és mint a ki jól végezte dolgát, aludt egész reggelig. A míg Kurek az igazak álmát aludta, addig Javcsik fölébredt édes álmából és szörnyűküdve vette észre, hogy ruházatának egyik nélkülözhetetlen darabja eltűnt lábairól és ő kénytelen didegelve, hiányos öltözékében gurnyaszteni a hűvös zárkában. Végre valahára kivirradt és a rejtély is meg volt fejte. Javcsik felismerte nadrágját a még mindig jó ízűen alvó Kureken, a kit ezért a cselékményeért fel is jelentett. Kurek azután a zárkában, tolvajlásának színelhlyén kénytelen volt könnyen szerzett nadrágjától megválni és tovább is a hűvösön maradni.

— **Megfagyott asszony.** Nagymi hályból írják: Toecsk Gyuláné, földmives neje e hó 8-án ittas állapotban házában padlására ment és ott a szalma közt elaludt. Csak reggel

akadtak reá hozzátartozói, a szerencsétlen asszonyt azonban megfagyott állapotban halva találták.

— **Késelő amazon.** *Jacsik János* helybeli napszamos lakásán a minap éjszaka nagy ribillió volt. A nagy lármára és jajveszékésre fölébredtek a szomszédok és hírül adták a rendőrségnek a kedélyes házastársak botránját. *Jacsik*, a férj történetesen elaludt, miatt az asszony hazulról elompolgott valamerre. Mikor visszatért, a férj fölébredt és iszonyu haragra lobbant az asszony távolléte miatt. A menyecske azonban, a ki mögött már meglehetősen viharos mult áll, nem hagyta simán a dolgot, neki rontott férjének és a keze ügyébe eső konyhakéssel meg akarta szurni. A helyzet rövidesen annyira válságosra fordult, hogy az asszony haragjától, de főleg a kés elől kénytelen volt a férj elmenekülni. A helyszínen megjelent rendőrök a közben visszatért férjet vették pártfogásukba és bekísérték a házastársak háborúsgóságának előrelátható befejezése valószínűleg béke lesz s így a dolog nem kerül bíróság elé.

— **Betűréses lópás.** *Gerschmájner* Kálmán helybeli péktanuló feljelentést tett a rendőrségnek, hogy távollétében, miatt a süteményekkel a városban járt, — valaki feltörte lakattal csukott ladáját s abból több korona megtakarított pénzt ellopta. A feljelentés alapján megindult a nyomozás, melynek során csakhamar előkerült a tettes a károsult munkástára személyében. A tolvaj ellen a rendőrség folytatja a bünvádi eljárást.

— **Gyilkosság.** A beretói cigányok nem régen voltak csak nagy bajban, amikor erős volt ellenük a gyantu, hogy *Traply Lajos* tőltésfelügyelőt ok tettek el láb alól. Abban az időben erős vizsgálat is volt, ellenük, de semmit sem sikerült rájuk bizonyítani. E hó 13-án egymással verekedve, egyik tarsukot ugyl vágta, fejbe egy vasvillaival, hogy egy ága a vasvillának letért s agyvelejébe találták meg a boncoló orvosok. Azonkívül kezét-labát összetörték. A gyilkosok meg sem kísérelték a szökést, nyugodtan várták be a csendőröket, kik átadták őket az igazságszolgáltatásnak, hol szörnyű tettökrét bizonynyal elveszik a méltó büntetést.

— **Minden gyermekszobában** hálával kell gondolnia azokra a derék norvég halászosokra, kik a haborgó tengeren fogják a tőkehalat, mely a kitűnő csukamajolajat szolgáltatja. Csukamajolajat a legízesebben és a legkönynyebben emészthető formában nyújt a „Scott-féle Emulsió”, mely egyike a legjobb gyógygyőszereknek. Kapható a gyógyszer-tárakban.

— **Rákóczi cipőkrém** a legjobb bőrfényesítő 5% a kassai Rákóczi-szobor alapja javára. Egyedüli gyártója Székely és Társa Kassa.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik a

SCOTT-féle Emulsiót.

Orvosok és bábák az egész föld kerégéségén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, a melyek a SCOTT-féle Emulsió nyoman keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle májcsont védőjeget, a halászt, körkék ílyelemben venni.

NYILT-TÉR.

(E rovat alatt közlöttekért aszerkesztőség nem felelős.)

A szerkesztésért felelős:
A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA.

Tartalékos
tiszteknek
PERSONAL-NACHWEIS
nyomtatványok kaphatók
Landesmann M. és Tsa
könyvkereskedésében.

Magyar királyi államvasutak.
301585—908. szám.

Pályázati hirdetmény.

Kereskedelmügyi m. kir. miniszter ur ú nagyméltósága a magyar királyi államvasutak 1909. és következő évek talpfa és váltótalpfa szükségletének biztosítása céljából folyó évi június hó 17-én megtartott nyílt városi pályázati tárgyalás eredményét megsemmisíteni és elrendelni módosítottat, hogy újabb nyilvános pályázat hirdethessék.

Ennélfogva a magyar királyi államvasutak igazgatósága az eddigiek-től eltérő feltételek mellett, a magyar királyi államvasutak részére a jövő 1909. évben szükséges vasuti talgy, — feltétlen bükk és fenyő talpfák, valamint talgy váltó és különtalpfa szállításának biztosítására újabb nyilvános pályázatot hirdet.

A szükséglet megközelítőleg a következő:

Talgytalpfákól:
360.000 drb. 270 cm. hosszú köz-benső I. rangu.
101.000 drb. 250 cm. hosszú út köző I. rangu.
574.000 drb. 250 cm. hosszú köz-benső I. rangu.
72.000 drb. 220 cm. hosszú 17 cm. felsőszélességű ütköző II. rangu.
133.000 drb. 220 cm. hosszú 14 cm. felsőszélességű köz-benső II. rangu.
31.000 drb. 220 cm. hosszú 16 cm. felsőszélességű, köz-benső II. rangu.
Telítetlen bükktalpfákól, esetleg fenyőtalpfákól:
100.000 drb. 270 cm. hosszú köz-benső I. rangu.
28.000 drb. 250 cm. hosszú ütköző I. rangu.
157.000 drb. 250 cm. hosszú köz-benső I. rangu.
19.000 drb. 220 cm. hosszú 17 cm. felsőszélességű, ütköző, II. rangu.
36.000 drb. 220 cm. hosszú 14 cm. felsőszélességű, köz-benső, II. rangu.
9.000 drb. 220 cm. hosszú 16 cm. felsőszélességű, köz-benső, II. rangu.

A talgy váltó- és különtalpfa 8500 köbméter ép- és tömpított (sarkok) élű.

A talgytalpfák, talgy váltó- és különtalpfa szállítása csak 1909. évre, vagyis egy évre, a telítetlen bükktalpfák és fenyőtalpfák szállítása pedig három egymásután következő évre, vagyis 1909., 1910. és 1911. évre ajánlható.

Aükktalpfák szállítására tehát ajánlatot lehet tenni egy, kettő és három évre is.

A szállításra, illetve ajánlattételre vonatkozó részletes feltételeket és módosításokat tartalmazó „ajánlati felhívás”, valamint az ajánlatok megtételére szolgáló ajánlati űrlapok és

a talgy váltó és különtalpfa méret-igyzéke, a magyar királyi államvasutak üzemeltetési és a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál megtekinthetők és a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzése (A. III.) szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy ut 73. sz. II. em. 43. utó) díjtalanul kaphatók.

A szállításra vonatkozó általános és különleges feltételek a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál (VI. Andrassy-ut 73. szám) kaphatók, a vételár és a postaköltség előzetes beküldése, illetve, befizetése ellenében.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint 1 koronás magyar okmánybellel ellátott ajánlatokat lepecsételve és a borítékra ezzel a felirattal: „Ajánlat 301585—908. szhoz” ellátva legkésőbbben 1908. évi december 10-ének déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában kell adni, vagy pedig posta útján oda beküldeni.

Bánatpénzzel az ajánlott talpmennyiségek egy évi értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti főpénztáránál kell letenni.

Az ajánlati felhívástól bármely csekély mértékben eltérő és bánatpénz letétele nélkül tett, vagy később benyújtott ajánlatok, valamint a pótajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1908. nov. hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Egy német (Porosz) kisasszonyt, aki házvetésben is jártas állást keres.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy szép fiatal, fehér hosszú szőrű uszkár fajú kutya eladó.
Tulajdonosa Fuchs, Andrassy-utca 42.

Sárospatakon, a főiskola közelében egy üzlethelyiség kerestetik.

Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Jutányos áron elvállalok mindenféle menyasszonyi kelengyék stikkelését. — Ugyszintén házakhoz is elmegyek.

Löwenwirt Sára

Andrassy-utca 13. sz.
(a régi kórházzal szemben.)

Jó étvágyat

kap ön, ha a

KAISER-féle

borsos minta karamellakat

használja.

Orvosilag kipróbálva és ajánlva.

Nélkülözhetetlen emésztési zavarok, étvágytalanság és gyomor-fájásnál stb. Uditő és vidámító szer

Egy csomag ára: 20 és 40 fill.

Kapható Hrabeczy Kálmán drogeriájában Sátoralajuhely.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönség, hogy tűzifa raktáram már nem a vasuti állomáson, hanem a Kosuth-utczái saját telkemen, a (Hordógyár) mellett van, ahol hasáb és vágott fát nagy raktáron tartok.

Egy méterm. vágott fa házhoz szállítva 2 kor. 50 fillér. Vaggon számra jutányos árak mellett.

Magam a n. é. közönség pártfogásába ajánlva maradtam, kiváló tisztelettel

NEUMANN HERMAN

fakereskedő, (Árpád u. 1. Rude ház.)

SALGÓTARJÁNI

Köszénbánya Részvény-Társulat
széntermékei (szobafűtésre és ipari célokra)

KLÁR és NEUMAN cégnél

Sátoralajuhely

rendelhetők meg. Ugyanott legjobb minőségű apró és durva szemű kétszer mosott kovács szén és koks, valamint porosz briket kapható.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

patéka

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult. Készvényenl, oszlanl és meghűtésekkel, befőzésekkel, szelőképben használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegeken K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Póráktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. — Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany trószárhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5. neu. Mindennapi szétküldés.

Kérjen egy mintát az általunk kiadott adókönyvecskékből.
Landesmann Miksa és társa könyv- és papirkereskedése Sanyhely.

PÉTERFALVAI PAPIRGYÁR

OCEAN G.G.B.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ HAZAI GYÁRTMÁNYŰ OKMÁNY, IRÓ ÉS FOGALMI PAPIROK.

KAPHATÓ MINDEN JOBB PAPIRKERESKEDÉSSEN

Kapható:
Landesmann Miksa és Lövy Adolf
papirkereskedésében Sátoralajuhely.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

